

כתרי תורה

לק"י. פרשיות אחרי מות וקדשים ה'תשפ"א ב'של"ב. גליון נ"א
הגות והלכה בפרשת השבוע במשנת רבותינו גאוני תימן זיע"א

אין לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה. הערות והארות יתקבלו בברכה בטלפון 0504139964 או במייל avish964@gmail.com

לע"נ ידיר ורע אשר שמחת התורה שבליבו ועל פניו האירה כל סביבותיו. זכה להרבין תורה ולהעמידו בתי מדרשות לשקידתה הרב רפאל אליהו אליעזר זצ"ל ביבולחט"א הרב צבי בלאט שליט"א ולע"נ דודי הרב אברהם ב"ר דוד בדיחי זצ"ל, הרב משה ב"ר שלום צאלח זצ"ל, ומרת אורית ב"ר מנחם שרעבי ע"ה. ולע"נ הילד הנעים שמואל בדיחי ע"ה נלב"ע ו"ב אייר התשע"ז בן יבולחט"א גיסי רבי אליהו ולזכות הרב אברהם ב"ר שלמה שליט"א, הרב אהרן ב"ר יוסף שליט"א ר' זכריה ב"ר יוסף ור' ישראל ב"ר יחיא תח"י לרפואה שלמה במהרה בתוך שאר חולי ישראל, אבי"ר

כתר מלכות - מאן מלכי רבנן
רבי יחיא ב"ר שלמה צברי זלה"ה
רב ק"ק תורה ותפלה ת"א - י"ד אייר תשע"ג
רבי זכריה ב"ר נסים תעניי זלה"ה
מרבני שרעב - ט"ו אייר תשמ"ח
רבי חיים ב"ר גמלי מנצור זלה"ה
רב מושב מאור - ט"ו אייר תשנ"ו
רבי נתן ב"ר סאלם שרעבי זלה"ה
רבה של שרעביים - ט"ו אייר תשמ"ג
רבי שלמה ב"ר שלמה עמר זלה"ה
מח"ס שתי"ז על אה"ע - י"ח אייר תרל"ב
רבי שלום ב"ר יחיא אריב"י זלה"ה
רב נתיב השיירה מח"ס דברי שלום - י"ח אייר תש"ס
רבי לוי ב"ר אברהם קשת זלה"ה
מרבני נווה אחיעזר ב"ב - י"ח אייר תשס"ה

כתר של"א ש

מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאהיך
אני ה' (י"ט, ל"ב) כתב מוהר"ר שלמה בדיחי
זלה"ה בספרו עולת שלמה, שמעתי מפי עטרת
ראשי אדוני אב זלה"ה (הוא מוהר"ר יחיא בדיחי
בעמח"ס חן טוב) שאפילו יותר עליך מעט
במעלה או באיזה ענין, ממשלה או עושר או
בשים או חכמה, שצריך לעמוד מפניו. וראיתי
בספר פלא יועץ (ע"י ערך חנופה) הטעם, מפני
שזכהו השי"ת לאותו ענין חכמה או עושר או
אריכות ימים או איזה ענין, מפני שהוא חשוב
בעיני השי"ת יותר, לפיכך צריך להדרו, אולי
יזכהו השי"ת לכך עכ"ל.

והביא מהר"ש בדיחי רמז לזה מן המקרא
והדרת פני, ר"ת פני נדיב יהדר. זקן ר"ת זכה
קנה נ' שערים, הם שערי בינה. ע"נ זכה קנה
נכסים. א"נ זכה קנה נדיבות.

וכן ביאר החיד"א בספרו פתח עינים (עירובין פו,
א) על כך שרבי רבי עקיבא מכבדים עשירים,
כי האדם שיש לו עושר, הוא שפע קודש
שמשפיעין לו משמים, ואין לזלזל בעשירים
אשר זכו להיות כלי מוכן לקבל כ"כ שפע. וכתב
כי מצא טעם זה גם בשם הארז"ל. טעם נוסף
להנהגת רבי ור"ע מצאתי למהר"י קרח זלה"ה
שכתב (מחברת הכללים ז) כי ממונו של האדם,
מכבודו ומחפה עליו כמו העור שעל גופו, ולכך
אף שאין בו קדושה ומעלה מצד עצמו ראוי
לכבד מי שזכה ללבוש יקר זה, ע"ש.

אכן מסתברא מילתא כי יש עושר השמור
לבעליו לרעתו, וא"כ אין כאן ברכה אלא
להיפך חלילה. ולכן הביאו על זה שם בגמרא
את דרשת רבה בר מרי, ישב עולם לפני אהים
חסד ואמת מן ינצרוהו (תהלים ס"א, ח) אימתי
ישב עולם לפני אהים, בזמן שחסד ואמת מן
ינצרהו. וביאר המהרש"א בח"א שם, דאהים
היינו החכמים, ואותם העוסקים בחסד ואמת עם
הבריות, הם ישבו בכבוד לפני החכמים. ויעו"ש
במהר"ץ חיות שזהו תיקונו של עולם החכם יורה
משפט וילמד את העם דעת והעם ייזמן לו את
צרכיו ואיש את רעו יעזורו.

בימים אלו בהם עם ישראל מתאבל על תלמידי
רבי עקיבא שנפטרו כולם בפרק אחד, לא
מחמת שבזיו אחד את חבריו אלא על שלא נהגו
כבוד זה בזה (יבמות סב, ב), שומא עלינו
להתחזק בכבוד זולתינו, לא מבעיא תלמידי
החכמים גדולי התורה הראויים לכבוד, אלא אף
איש את רעהו, כפי שראינו למעלה, איש איש
כפי כבודו ומעלתו, והשי"ת בראותו כלי מחזיק
ברכה הוא השלים שבינינו, ישפות לנו רב ברכה
ושפע קודש מאוצרותיו אבי"ר. שבת שלום.

כתר ההלכה

הגאון הרב נתנאל עומסי שליט"א - מרבני בית ההוראה 'פעולת צדיק'
לעילוי נשמת אביו רבי יחיא ב"ר יצחק עומסי זלה"ה - נלב"ע כ"ז אלול התש"פ
הכנת תה בשבת

א] ישנו נידון גדול בעניין הכנת התה בשבת אם יש בזה חשש קלי הבישול, וכן אם יש בישול אחר קלייה.
ואף בתה שנתבשל מער"ש יש שחששו משום בישול במה שמוציא שוב את צבעו וטעמו (משנ"ב סי' ש"ח
ס"ק ט"ל, כה"ח סי' רנ"ג ס"ק צ"א, אול"צ ח"ב סי' ל' תש"ג, הגר"מ רצאבי בבארות משה שבת מילואים פ"ו). עוד נתברר
לאחרונה שרוב התה הנמצא בשקיות בזמננו, אינו עובר תהליך קלייה אלא ייבוש בלבד בטמפרטורה
של 60 מעלות חום (ספר מאור לכשרות עמ' 155). ונשאלתי, כיצד מנהגנו בזה. ואם יש ללמוד ממה שנהגו
אבותינו בתימן ברוב המקומות בהכנת משקה ה'קישור' בשבת וה'קישור' הם קליפות גרעיני הקפה, שאותו
היו מייצאים לכל העולם, ובקליפות השתמשו המקומיים לשתיה, כך שמעתי. תשובה: כתב מרן הגר"י
רצאבי שליט"א (שע"ה ח"ב סי' נ"ו הערה ט"ל) שקליפות אלו היו מוציאות טעמן וצבען רק ע"י בישול גמור,
ולכן היו מוכרחים לבשלם מערב שבת, ובשבת השנה אותם בתנור בתוך קנקנים מחרס לשמור את חומן.
אמנם יש שהיו קולים את הקליפות וטוחנים אותם, וכשנגמר מה שהכינו בקנקנים, הכינו שוב את המשקה
מהקליפות הטחונות בכלי שני. ויש אף שנהגו לערות על הקליפות הטחונות מים רותחים מכלי ראשון,
כדעת האומרים שאין בישול אחר קלייה וכמנהגנו (שת"י סי' ש"ח ס"ק כ"ט ל', שע"ה שם סט"ו). ולמעשה דעת
מרן שליט"א (שם), דמעיקר הדין מותר לתת שקית תה בכלי שני, דק"ל כלי שני אינו מבשל וגם אין
לחוש שמא הוא מקלי הבישול. וכ"ש אם ידוע שהתה קלוי כבר דמותר לפי מנהגנו הנ"ל. אמנם לכתחילה
המחמיר שלא לתתו בכלי שני או לבשלו מער"ש, לחוש שמא הוא מקלי הבישול תבוא עליו ברכה.

להתחיל תפילת לחש כשאין עשרה מתפללים

ב] שאלה: מצוי הדבר במניין מצומצם, כאשר באים לעמוד להתפלל תפילת לחש, חלק מהציבור אוחזים
עדיין בקריאת שמע וכו' ואין עשרה העומדים להתפלל יחד, האם צריך להמתין לכולם, כדי שתחשב
תפילת ציבור. תשובה: תחילה יש לדון, האם בתפילת לחש צריך שיהיו עשרה, שהרי כתב הרמב"ם
בהלכות תפילה (פ"ח ה"ד) וכיצד היא תפלת הציבור, יהיה אחד מתפלל בקול רם והכל שומעים וכו' והוא
שיהיו רוב העשרה שלא התפללו ע"כ, ומשמע לכאורה כי רק חזרת הש"ץ נקראת תפילה בציבור, ואכן
כתב החת"ס (ליקוטי שו"ת סי' ג) דעיקר התפילה בציבור היא חזרת הש"ץ ומה שמתפללים לחש נקרא
תפילת יחיד. אלא שיש מבארים בכונתו כי כלפי מעלת חזרת הש"ץ נחשבת תפילת הלחש כיחיד, אך
גם לה יש מעלת תפלת ציבור כיון שמתפללים בכנופא והשכינה מצויה שם, וכמו קרבן פסח דאף שכל
יחיד עושהו לעצמו, נקרא קרבן ציבור במה שבא בחבורה (יומא נא), ומה שכתב הרמב"ם כיצד היא תפילת
הציבור, היינו בשביל אמירת קדושה וברכת כהנים שהזכיר שם בסמוך, משא"כ כשמתפללים כולם
בלחש אין אמירת קדושה וכדו', יעו"ש (שו"ת מעט מים סי' כ"א, שו"ת שבט הלוי ח"ד סי"א). אכן אף אם בעיני
עשרה, מכל מקום כיון דק"ל בכל התורה רובו ככולו, אם יש רוב מניין יכולים להתחיל ולהתפלל תפילת
לחש וכדברי הרמב"ם לעיל לענין חזרת הש"ץ דסגי ברוב שלא התפללו (כה"ח סי' ס"ט סק"א, משנ"ב שם ס"ק
ח, עמק ברכה תפילה סי' ו). ויש אומרים, כי רק לענין חזרת הש"ץ אמורים דברי הרמב"ם, כי אע"פ שרק רוב
העשרה התפללו, מ"מ למעשה כל העשרה עונים, אבל בתפילת לחש כיצד יצטרפו המיעוט שאינם
מתפללים כלל (אגרו"מ ח"א סי' כ"ח, תשובות והנהגות ח"א סי' ק"ב).

ובספר פסקי תשובות (סי' צ' אות י"ב) הביא פוסקים רבים הסוברים למעשה שאין צריך שיהיו עשרה
שמתחילים תפילת לחש ביחד אלא סגי ברוב עשרה, ואף העידו שכן המנהג שלא הקפידו בכך. וכן הורה
מרן הגר"י רצאבי שליט"א.

נפילת פנים במנחה של ערב פסח שני

ג] במגילת תענית (פ"ב) מובא שיום י"ד באייר שהוא פסח שני, אסור בהספד ותענית. ולענין נפילת פנים
ביום זה נחלקו הפוסקים (שיירי כנה"ג סי' קל"א, פ"ח שם סק"ו, פ"ג שם משב"ז ס"ק ט"ו). ולמעשה נתפשט המנהג
בכל קהילות ישראל שאין נופלים על פניהם בפסח שני. אך במנחה שלפניו עדיין יש מחלוקת האם נחשב
יום זה כמועד וא"כ אף מנחה שלפניו בכלל (החיד"א בספרו מורה באצבע ח"א סי' ח' אות רכ"ב). או שמא רק מפני
הקרבת קרבן פסח אין נופלים בו על פניהם, וההקרה היא רק ביום. והן לספרדים והן לאשכנזים יש
חילוקי מנהגים בזה (אשי ישראל פרק כ"ה סעי' י"ח, הלכה ברורה סי' קל"א סעי' מ"ז, ירחון אור תורה אייר תשמ"ט עמ'
תשד"ס). ואצלנו אין בזה מנהג, כיון שבלאו הכי הורגלו שלא ליפול על פניהם במנחה (כיעוץ בשע"ה סי' נ"י ס"ח)
ולמעשה הוראת מרן הגר"י רצאבי שליט"א שאין ליפול על פניהם במנחת ערב פסח שני.

שילוח השעיר לעזאזל במשנת רבותינו

ונתן אהרן על עני השעירים זרקות גורל אוזר לה' וגורל אוזר לעזאזל (ט"ז ז')

מקור דין השילוח לעזאזל

[א] מהו עזאזל, **איתא ביומא** (סו, ב) ת"ר עזאזל, שיהיה עז וקשה. יכול בישוב, ת"ל המדברה (שם, י' לעזאזל המדברה) ומנין שבצוק (פירש"י, הר זקוף) ת"ל גזירה (שם, כ"ב אל ארץ גזירה. ופירש"י חתוכה).

והנה רשב"ם ביאר, לפי פשוטו לשלח אותו חי אל העזים אשר במדבר, כמו שמצינו בצפורי מצורע ושלח את הצפור החיה על פני השדה ע"כ. **אכן בדרשה** זו באו חז"ל לאפוקי ממשמעות זו, ללמדנו שלוקחו להר ולצוק, שהוא במדבר במקום עז וקשה. **ועי' להנצי"ב בהעמק דבר** (שם, כ"א) שביאר איך לא יצא המקרא מידי פשוטו.

עוד הביאו בגמ' (שם) תניא אידך, עזאזל, קשה שבהרים. וכן הוא אומר (יהזקאל י"ג, י"ג) ואת אילי הארץ לקח. **וכן איתא במדרש אור האפילה** אך בשינוי לשון, ואיזהו עזאזל, זה הר גבוה מכל ההרים שבאותה ארץ, והוא הנקרא צוק ע"כ. **נראה** שהוא מפרש לשון עז, גבוה. וממילא שמעינן מינה שהוא צוק ולא לשלח על פני המדבר.

ג' ביאורים לתיבת עזאזל

[ב] **וענין עזאזל פירש רש"י**, עז וקשה. עז, כמשמעו. וקשה, מאותיות אל, שהוא לשון קשה. **וכן הוא להדיא ברבינו חננאל**, שהביא את הפסוק ואת אילי הארץ שממנו נשמע כי 'אל' הכוונה קשה, על הברייתא הראשונה שעזאזל זהו מקום 'עז וקשה' משמע שפירוש 'אל' הוא קשה. **אך קשה**, דהו"ל למימר עזאל ומהי אות זא"ן השנית. **וכתב הרא"ם**, שתיבה זו נקראת עזו אל, שהאל"ף זה לאחר הזא"ן השנית. **וכן איתא ברמב"ן שנכפלה** אות זא"ן כמו עזו וגבור. (תהלים כ"ד, ח').

וכ"כ רס"ג בפירושו לתורה (הובא בהערות לאמו"ד עמ' קמ"ז) **בזה"ל** וענין עזאזל, מקום קשה מאד. כי הקשה נקרא עז, כאמרו, אפס כי עז העם (במדבר י"ג כ"ח). וכשרוצה המתאר לציין קשיותו עשאה בשתי אותיות כפולות, כמו המוציא רכב וסוס חיל ועוזו (ישעיה מ"ג י"ז), וכך גם כאן כשרוצה לציין תוספת חזק, הוסיף אל"ף ולמ"ד על דרך זו.

[ג] **פירוש שני כתב מהרש"א** (ח"א שם), דהבריתא הראשונה מפרשת שעזאזל היינו עז וקשה ולא הביאה הפסוק של אילי הארץ, מבואר כי מילת לעזאזל מתפרשת כך, לעז אַזל, כלומר הלך למקום עז וקשה. **וכ"כ מהרי"ץ** (עץ חיים ח"ג דף צו, ב) **בשם חמדת ימים**.

ומצאתי להרד"ק שפירש בדומה לזה (ספר השרשים, ערך עז) כי מילת עזאזל, מלה מורכבת מן עז ואזל, שהשעיר הנקרא עז הולך להר. **והוסיף**, כי נקרא ההר כך, לפי שהעז הולך לשם ע"כ **וממילא** לעזאזל, היינו לאותו ההר שכבר נקבע שמו מחמת פעולה זו.

[ד] **פירוש שלישי תרגם רס"ג לגבל עזאזל**, וביאר **מוהר"ע קורח זלה"ה** בנזה שלום, כי עזאזל הוא שם ההר. והביא שם כי בלשון ערב הארץ הקשה נקראת עזאזל. והלמ"ד אחרונה היא כפירוש רשב"ם שהיא יתירה לתיקון הפעולה, ע"ש. **וכן כתב רס"ג באמונות ודעות** (פרק ג') שהוא שם המקום, וז"ל, ואנו אומרים כי עזאזל שם הר כמו שנאמר שם ותפש את הסלע במלחמה ויקרא שמה יקתאל (מלכים ב' י"ד, ז'), **וכן יבנאל** (יהושע ט"ו, י"א) וירפאל (שם י"ח, כ"ז) וירואל (דה"י ב, כ, ט"ז) הכל מקומות ע"כ.

מדברי רס"ג בתפסיר ובאמו"ד, מתפרש שכך שם המקום, עזאזל או עזאזל, ואי"ז סתירה למש"כ בפירושו עה"ת שהוא מלשון חזק, די"ל שנקרא המקום כך, על שם שהוא חזק וקשה.

[ה] **והנה אונקלוס תרגם**, עדבא חד לשמא דה' ועדבא חד לעזאזל. **וביאר מהר"י קורח זלה"ה במרפא לשון**, כי אם פירוש תיבת עזאזל שהוא הר עז וקשה (וכהביאורים דלעיל), מובן הטעם שהוסיף בגורל לה' תיבת 'לשמא', להבדיל את השעיר שהוא לקרבן לשם ה', מהשעיר המשתלח אינו קרבן לעזאזל אלא יש בו מצוות שילוח להר עזאזל.

ביאור נוסף לתיבת עזאזל ע"פ פרקי דרבי אליעזר

[ו] **והוסיף במרפא לשון**, כי למאן דאמר שהוא שם מלאך רע, מה שהוסיף 'לשמא' דה', שלא יהיו קדש וחול בהיקש אחד. וכמו שתרגם בפרשת משפטים זבח לאלהים יחרם בלתי לה', אלהין לשמא דה', מטעם זה. **ובשם הרמב"ן הביא יתירה מזו**, כי בא לומר שהשעיר האחד לשם ה' ולא לו עצמו, והשני לעזאזל ולא לשמו של עזאזל.

והנה לא מצאתי מי שיאמר שהכוונה שעזאזל הוא שם מלאך רע, **ואם כוונתו למה שאמרו בגמרא ביומא** (שם), תנא דבי רבי ישמעאל, עזאזל שמכפר על מעשה עזאזל ועזאזל (פירש"י בני האלים שירדו מן השמים וחטאו בבנות האדם. כלומר שמכפר על העריות, ע"ש). **הרי לא נאמר** שהוא לשם אותם מלאכים, אלא לכפר על מעשים אלו.

אכן נראה כוונתו למובא ברמב"ן בשם פרקי דר"א (פרק מ"ו) יום שנתנה תורה, אמר סמא"ל לפני הקב"ה, רבוננו של עולם, על כל הרשעים נתת לי רשות, ועל הצדיקים אין אתה נותן לי רשות. אמר לו, הרי יש לך רשות עליהן ביום הכפורים אם יש להם חטא, ואם לאו אין לך עליהן רשות. לפיכך נותנים לו שוחד ביום הכפורים, שלא לבטל קרבן של ישראל. שנאמר גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל, גורלו של הקב"ה הוא קרבן חטאת, וגורלו של עזאזל שעיר חטאת וכל עונותיהם של ישראל היה עליו, שנאמר ונשא השעיר עליו את כל עונותם. ע"כ. **הרי לנו במדרש זה**, כי השעיר נשלח לעזאזל הוא סמא"ל. **אכן עדיין לא מפורש שם** שעזאזל הוא שם מלאך רע. וצ"ע

ביאור ענין השליחה לעזאזל והגורלות

[ז] **וביאר העניין כתב הרמב"ן** שצוה השי"ת שנשלח שעיר במדבר לשרו של המדבר, אך אין הכוונה חלילה שיהיה קרבן מאיתנו אליו, אלא לעשות רצון בוראנו שציוונו **ובזה יבואר הטעם** גם לשלשת הביאורים דלעיל בתיבת עזאזל, כי אין השליחה לאותו מקום העז והקשה, אלא שציוונו השי"ת לתת חלק לשר הממונה על אותו המקום.

[ח] **ובספר צרור המור למהר"א סבע זלה"ה** (הביאו מהר"פ מגארי זלה"ה באור תורה) כתב דלכך נסמכה פרשת איש אשר ישחט שור או כשב וכי' ואל פתח אהל מועד לא הביאו (י"ז, ג"ד) שלא יעלה על לב קצת מהעם כי השעיר היה שלוח מנחה לס"מ ח"ו, וכדי להרחיק הדבר צווה שיביאו קרבנם אל פתח אהל מועד. ע"ש.

והמשיל הדבר למי שעשה סעדה לאדון, ומצווהו האדון תן מנה אחת לפלוני עבדי, שאינו נותן מנה לעבד אלא הכל לאדון ומחלקו נתן האדון לעבד. ובמשל זה ביאר הרמב"ן גם טעם הדבר, שעשה כך האדון לחמלתו על בעל הסעודה, שיהיו כל עבדיו נהנים ממנה, ויספרו בשבחיו של בעל הסעודה ולא בגנותו.

[ט] **וע"פ זה ביאר הרמב"ן ענין הגורלות**, כי אם היה אהרן מקדיש אחד אחד בפה ואחד לעזאזל, היה כעובד לעזאזל ונודר לשמו חלילה, לכך העמיד את שני השעירים תחילה פתח אהל מועד, כי שניהם מתנה לה' והוא נתן מהם חלק לעבדו ע"י הגורל **וכתב רבינו בחיי דבזה יבואר** הא דאמרו ביומא (מא, א) דההגדלה מעכבת. להורות ענין זה.

ובדומה לזה כתב מוהר"ר ישראל הכהן זלה"ה במדרש סגולת ישראל בפרשתנו ז'היה ע"י הגורל, להורות שהוא ניתן לו מלפני המלך. ואין אנו עובדים אותו ח"ו, אלא כזורק עצם לפני הכלב משלחן המלך'.

[י] **טעם נוסף לענין הגורלות כתב במדרש אור האפילה** 'שלא יאמרו שהקרב במקדש, חשוב מן המשתלח לעזאזל. לפיכך השמיענו שהכל גזירת הכתוב והכל עבודה שווה במקדש או בעזאזל'. **ובזה יובנו דברי מהרי"ץ בביאורו לסדר עבודה**, אשרי עין ראתה, ראה הקרב שלשה וביאר (דף ק, ב) הם שלשה שעירים, של מוסף ושל שם, ועזאזל ע"כ. והלא של עזאזל אינו קרב, ולהאמור א"ש כי מ"מ מעלתו שווה.

כתר שם טוב - מדרכי רבותינו - מוהר"ר לוי ב"ר אברהם קשת זלה"ה

רבינו היה ידוע בליבו הרוחם והאוהב לכל יהודי, כשהיה משתתף בשמחות ראו איך שמחה בליבו כביכול הוא בעל השמחה, והיה פותח בדברי תורה במתק שפתיו ולאחר מכן ממשך בשירת קודש בנעימתו המיוחדת לשמחת הסובבים. ולהפך בעת צרה ח"ו ובבתי אבלים, היה פותח בבכיה בקולו המרטיט, וסוחף את כל הציבור איתו אף שלא הכיר במיוחד את הנפטר. **מעשה** ובא אליו יהודי ותינה בפניו את צערו על כך ששנים רבות חלפו מיום נישואיו ועדיין לא זכה להפקד בוש"ק, רבינו ביקש ממנו לסור לביתו ביום פלוני ובשעה פלונית, משהגיע נכנס עימו לחדר, פתחו שני ספרי תהילים והחל לקרוא ולבכות יחד עמו על צרתו, לאחר שעה ארוכה של תפילה ותחנונים פנה אליו ואמר לו, לפקודת השנה תחבוק בן, ותקרא לי למולו, וכך הוה. **במידותיו התרומיות ובאהבת התרה** שפעמה בו היה מכבד כל אדם ובפרט תלמידי חכמים, ואפילו בני ישיבות צעירים שהיו באים ללמוד מפיו ולשוחח עמו בדברי תורה. ובמידה זו השיבו לו בני התורה אהבה והיו מסתופפים בצילו לקבל תורה ומסורה מפיו. ראה גם מה שהפליג בשבחיו מן הגר"י רצאבי שליט"א (שע"ה חלק ז, הלכות נישואין עמ' שי"ז הערה תקצ"ג) באהבתו אותו. ז"ע"א